

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

Yrd. Doç. Dr. Barış ÖZTUNA

Çankırı Karatekin Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

İş kazaları ve meslek hastalıklarının hem çalışanlar ve aileleri, hem de işyerleri açısından birçok olumsuz etkisi vardır. Bu olumsuz etkilerinin olmaması için işveren, iş sağlığı ve güvenliği konusuna önem vermesi gerekmektedir.

İş sağlığı ve güvenliğinin işverene sağlayacağı birçok yarar vardır. Bunlar;

- Çalışanların motivasyonunu etkileyecek kazaların oluşmasına engel olunması,
- İş kazaları sonucunda işveren tarafından yapılacak masrafların, cezaların, önlenmesi,
- Maliyet ve zaman kaybının minimuma inmesi,
- İşyerinde verimliliğin artmasıdır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

- İnşaat sektörü çalışanlarına uluslararası bir güvence sağlamak amacıyla 167 sayılı İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesi, 20.06.1988 tarihinde kabul edilmiştir.
- 11 Ocak 1991 tarihinden bu yana yürürlükte olan 167 sayılı ILO Sözleşmesi Türkiye’de 06.02.2015 tarihli 29259 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- İnşaat işyerleri ile ilgili uluslararası asgari standartları belirleyen 167 sayılı ILO Sözleşmesi, 44 maddeden oluşmaktadır.
- Sözleşmenin ilgili bölümlerinde uygulama alanı ve tanımlar, genel hükümler, önleyici ve koruyucu tedbirler ile uygulamaya ilişkin hükümler yer almaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

167 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 30 uncu maddesinde kişisel koruyucu donanım ve koruyucu kıyafetler ile ilgili konuyu detaylı bir biçimde açıklamaktadır. Buna göre;

- İşçilere olumsuz koşullara maruz kalma dâhil, kaza riskine veya sağlığa zarar verecek risklere karşı yeterli koruma başka yollarla sağlanamadığı durumlarda, işin ve risklerin yapısı göz önüne alınarak uygun kişisel koruyucu donanım ve koruyucu kıyafetler, işverenler tarafından, ulusal mevzuatta öngörüldüğü şekilde, ücretsiz olarak sağlanmakta ve bakımı yapılmaktadır.
- İşveren, kişisel koruyucu donanım kullanmalarına imkân sağlayan uygun araçları işçilere temin eder ve söz konusu donanımların usulüne uygun kullanılmalarını sağlamaktadır.
- Bununla birlikte, koruyucu donanım ve koruyucu kıyafetler, ergonomik ilkelere mümkün olduğunca dikkate alınarak, yetkili makam tarafından belirlenen standartlara uyumlu olmaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

167 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 32 nci maddesi uyarınca,

- Her inşaat alanında ve çevresinde, yeterli miktarda içme suyu bulundurulması gerekmektedir.
- Her inşaat alanında veya çevresinde, işçilerin sayısına ve işin süresine bağlı olarak; işçiler için tuvalet ve yıkanma tesisleri, işçilerin kıyafetlerini değiştirmek, kurutmak ve dolaba yerleştirmek için tesisler ve olumsuz hava koşullarından dolayı iş kesintiye uğradığı sürelerde yemek ve barınmak için yerler sağlanmakta ve düzenli olarak bakımları yapılması gerekmektedir.
- Ayrıca, erkek ve kadın işçilere ayrı tuvalet ve yıkanma tesislerini sağlamaktır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

167 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 33 üncü maddesinde bilgilendirme ve eğitim konusunu ele almaktadır.

Bu madde uyarınca, işçiler, işyerinde maruz kalabilecekleri muhtemel kazalara ve yakalanabilecekleri hastalıklara karşı yeterince ve uygun bir şekilde bilgilendirilir.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

167 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 31 inci ve 34 üncü maddesinde ilk yardım, kaza ve hastalıkların bildirilmesi konusuna değinilmiştir.

İşveren, bu amaçla eğitilmiş personel de dâhil, ilk yardımı sağlamaktan her zaman sorumludur.

Kaza geçirmiş ya da aniden hastalığa yakalanmış işçilerin tıbbi bakımlarının yapılması için nakledilmelerine ilişkin gerekli tedbirler alınmaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ

167 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 35 inci maddesinde sözleşmesinin uygulanmasıyla ilgili açıklamalar yapmaktadır. Buna göre;

- Her üye, Sözleşme hükümlerinin fiilen uygulanmasını sağlamak için özellikle caydırıcı ceza ve önlemler dâhil, gerekli bütün önlemleri alması gerekmektedir.
- Yine her üye, sözleşme hükümlerine uygun olarak alınan önlemlerin uygulanmasını kontrol etmek için uygun denetim hizmetlerini uygulamaya koyar ve görevlerin yerine getirilmesi veya uygun bir denetimin yapılmasını sağlamak için bu hizmetleri gerekli araçlarla donatmaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

- Verimlilik, bir işletmenin mal ve hizmet üretirken kaynaklarını ne kadar iyi kullandığını ifade eden bir kavramdır.
- Verimlilik, çıktılar (ürünler, hizmetler) ile bunların üretiminde kullanılan kaynakları arasındaki oransal bir ilişkidir.
- Çalışma ortamının iyileştirilerek iş güvenliğinin sağlanması işin akışını durduran insan, makine, malzeme, ürün ve zaman kaybına neden olan koşulların ortadan kalkmasını ya da minimize edilmesini getirecek, yüksek verimlilik ve etkinlik sağlayacaktır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

Tablo: İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının işletmelere faydaları (Ünlü, 2013: 22)

Direk Yararları	Dolaylı Yararları
Çalışanların azalan sigorta ve tazminat primleri	İşte devamsızlığın azaltılması
Hukuki sorumlulukların (dava sonuçları vs.)	Çalışan sirkülasyonunun azalması
Hastalık zamanı ücretlerinin azalması	Firma imajının iyileşmesi
Hastalık ve yaralanma masraflarının azalması	Kalifiye yeni çalışanlar kazanma şansının artması
Daha seyrek üretim gecikmeleri	İş memnuniyetinin yükselmesi
Daha az ekipman ve malzeme zararları	
Üretimin ve üretim hızının artması	

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

- Bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucunda sürekli olarak gelir kaybına uğrayan sigortalılarda bunların hak sahibine ilk defa 07.07.1945 tarihinde kabul edilen 4772 sayılı İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortası Kanunu ile 01.07.1946 tarihinden itibaren sigorta yardımları sağlanmaya başlanmıştır .
- 5510 sayılı kanununun 19 uncu maddesine göre, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve özürlü nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum Sağlık Kurulu'nca meslekte kazanma gücü en az %10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalı, sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanmaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

- Geçici iş göremezlik ise, sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde Kurum'ca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurulu raporlarında belirtilen istirahat süresince geçici olarak çalışamama durumudur.
- Sigortalının iş kazasına bağlı olarak geçici iş göremezlik ödeneklerinden yararlanabilmesi için ise, meydana gelen olayın iş kazası olarak kabul edilmesi, meslek hastalığı sigortasından geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilmesi için ise, meslek hastalığının SGK Sağlık Kurulu'nca tespit edilmesi gerekmektedir.
- İşçilere iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle iş göremedikleri sürece prim ödeme gün sayısı şartı aranmaksızın ilk günden itibaren her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

İş Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin yayınladığı 2014 yılı istatistiklerine göre Türkiye'de, inşaat ve yol iş kolunda 423 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu ölümler inşaat, maden, tarım, taşımacılık işkollarında; mevsimlik çalışmanın, sendikasız, örgütsüz ve güvencesiz çalışma koşullarının hâkim olduğu işkollarında yoğunlaşmıştır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

Tablo: İş Kazası Sayıları ve Yüzdeleri

(Ceylan, 2014: 2)

YIL	Türkiye Geneli	%	İnşaat Sektörü	%
2004	84.210	100	8.106	9,62
2005	73.923	100	6.480	8,76
2006	79.027	100	7.143	9,03
2007	80.602	100	7.615	9,44
2008	72.963	100	5.574	7,63
2009	64.316	100	5.132	7,97
2010	62.903	100	6.437	10,23
Ortalama	73.992	100	6.641	8,95

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

Tablo: 167 Sayılı ILO Sözleşmesi'ni imzalayan çeşitli ülkelerin inşaat sektörleri için hesaplanan ölümlü kaza sıklığı değerleri

(Ceylan, 2014: 5)

Ülke	2004	2005	2006	2007	2008
İtalya	140	140	150	110	100
Macaristan	178	124	109	136	132
Finlandiya	85	98	73	59	-
Norveç	13	70	50	28	33

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

- 167 Sayılı ILO sözleşmesi ile, inşaat alanları ve çevrelerine yeterli miktarda içme suyu, işçilerin sayısına ve işin süresine bağlı olmak üzere işçiler için tuvalet ve yıkanma tesisleri, işçilerin kıyafetlerini değiştirmek, kurutmak ve dolaba yerleştirmek için tesisler ve olumsuz hava koşullarından dolayı iş kesintiye uğradığı sürelerde yemek ve barınak için yerler yapılması sağlanmaktadır.
- Ayrıca, 167 Sayılı ILO sözleşmesi ile, iskeleler, merdivenler, kaldırma aletleri, taşıma ekipmanları için sözleşmede belirtilen standartların sağlanması, işveren olası tehlike durumunda derhal faaliyeti durdurma ve tahliye ile yükümlü olmaktadır. Yapılan işlere ilişkin her türlü koruyucu önlem alınmaktadır.

167 SAYILI İNŞAAT İŞLERİNDE GÜVENLİK VE SAĞLIK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ'NİN İNŞAAT SEKTÖRÜNÜN VERİMLİLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

- 167 sayılı İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Hakkında ILO Sözleşmesi ile, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin artması işyeri verimliğinin olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.
- Sözleşmeyle birlikte, kaza sayılarının azalması, işyerinin saygınlığının artması, kaliteli çalışma ortamının oluşması, güvenlik ve sağlık sorunlarına yaratıcı çözümler üretilmesine izin verilmesi ve işçinin düşüncesini açıkça belirtebileceği bir ortamın oluşmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

TEŞEKKÜRLER